

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

68. ÅRGANG

31. MAI 1956

A V I N N H O L D E T :
MESSEN I MUSIKKHISTORISK PERSPEKTIV - MESSEN, DEN
UKJENTE. II. - BLIKK PÅ TIDEN - GEDIGENT VERK OM
NIDAROS ERKEBISPESTOL - DEN HEILAGE ANTONIUS
AV PADUA - AKADEMIKERSTEVNET I TRONDHEIM -
UNGDOMS-SOMMERSKOLEN -RIKHOLDIG UTENLANDSNYTT

NR
11

NESTE NUMMER KOMMER 14. JUNI 1956.

ST. OLAV

selges nå foruten i Concentra, Akers-
gt. 61, og i eksp. Akersv. 5, også i

CAMMERMEYERS BOGHANDEL A/S,
Karl Johansgt. 41/43, Oslo.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 3. JUNI: 2. sønd. etter Pinse.
Ep. I. Joh. 3, 13—18. Ev. Luk. 14, 16—24.
Mandag: Franciskus Caraccioli, bekj. Tirsdag:
Bonifatius, bisk., mart. Onsdag: Norbertus,
bisk., bekj. Torsdag: Ferialdag. Fredag:
Jesu Hjerter-fest. Lørdag: Marias lørdags-
messe.

SØNDAG 10. JUNI: 3. sønd. etter Pinse.
Ep. I. Pet. 5, 6—11. Ev. Luk. 15, 1—10
Mandag: Barnabas, apost. Tirsdag: Johan-
nes av St. Facundus, bekj. Onsdag: Antonius
av Padua, bekj., kirkelærer. Torsdag: Ba-
silius Magnus, bisk., bekj., kirkelærer. Fre-
dag: Ferialdag. Lørdag: Marias lørdags-
messe.

SØNDAG 17. JUNI: 4. sønd. etter Pinse.
Ep. Rom. 8, 18—23. Ev. Luk. 5, 1—11.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 6. juni: Andakt i St. Josephs Kapell
kl. 19.30. Deretter samvær i forenings-
lokalet. Foredrag om Hellas med lysbilder.
Alle katolske damer er velkommen.

Fredag 8. juni, Jesu Hjerterfesten: Høymesse
med felleskommunion i St. Olavs kirke
kl. 8. Deretter felles frokost i forenings-
lokalet.

Søndag 10. juni: Tur til Persbråten.

STYRET

FYRINGSOLJE

brukes av

Bispegården
St. Josephs Institutt
Vor Frue Hosp. Nerveavd.
St. Dominikus kirke.
St. Elisabethsøstrenes
Pleiehem
Sta. Katarinahjemmet.
St. Pauls Kirke
Moderhuset
Florida Sykehus
Øyenklinikken
St. Josephs Hosp., Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar
S. Elisabeth Inst., Hammerfest
St. Theresia kirke, Hønefoss.
St. Fransiskus Hosp., Hønefoss.

*

Ved bestilling av olje: Oslo 68 34 66
Service: Oslo 56 35 92

Alle innenlandske abonnenter

fikk i begynnelsen av året tilsendt inn-
betalingskort. Mange skylder fremdeles
kontingenten kr. 18.—! Takkl
Postgiro nr. 15986. St. Olavs eksp.

GODE UTENLANDSKE NYHETER

Jacques Maritain: Approaches to
God ..... kr. 10.40
Thomas Merton: No Man is an
Island ..... » 19.50
Josef E. Bischof: Der Soldat Gottes,
roman om Ignatius av Loyola. » 18.60
Paul Claudel: Ausgewählte Prosa » 39.55
Romano Guardini: Der Heilige in
unserer Welt, heftet ..... » 5.70
Romano Guardini: Der unvollstän-
dige Mensch und die Macht, hft. » 5.70
Luise Rinser: Hochebene ..... » 27.20

KATOLSK BOK- OG BLADSENTRAL,
Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 37 43

UNG AUSTRALIER

katolsk ingeniør, ønsker værelse (med eller
uten måltider) i Oslo eller omegn for opp
til et år. — Svar adr. Christensen,
Gjerdrumsgt. 53, Lillestrøm.

Vår kjære medsøster

Sr. Margarethe Marie Pønnel

hensov i Herren 17. mai 1956 på St. Fran-
ciskus hospital i Arendal.
Måtte Vårherre rikelig lønne hennes milde
og utrettelige kjærlighet og oppofrelse for
de lidende, syke og døende.
Av hjertet anbefales den avdøde til de tro-
endes forbønn. — R.I.P.
Sr. Margarethe Marie ble gravlag i Arendal.
St. Franciskus Xaveriussøstrene.

Avgått ved døden på Vor Frue Hospital,
Oslo, lørdag den 26. mai 1956:

Søster Maria Bertilla Kuhlmann,

født i Osnabrück 4/4 1912

og

Søster Marie Therese Ahrendts,

født i Ilsenburg a.Harz 10/2 1865.

De kjære avdøde anbefales til de troendes
forbønn. — R.I.P.

St. Josephssøstrene.

Er Deres familie tilstrekkelig trygget?
Hos oss får De den forsikringsform
De har behov for

Gulli & Rokk

Assuransse

Stortingsgt. 22 - Sentralbord 33 44 00

OSLO

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER I KATOLSKE KIRKER OG KAPELLER I NORGE

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: St. Olavs kirke, Akersveien 1. Biskopen og prestegården 425287. Sogneprestkontoret 414161	7.00 8.30 9.45 m. eng. pr.	11.00
St. Hallvard kirke, Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 680868	8.00 19.00	10.30
St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 442324	8.15 9.30 m. fr. pr.	11.00
Vår Frue Villas kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 558121	—	8.30
Grefsen kapell, Gladsvei 23, tlf. 380287	—	9.30
Lunden kapell, Trondheimsv. 309, tlf. 37 78 68	—	8.15
ARENDAL: St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 2209.	8.00	10.45
BERGEN: St. Pauls kirke, Christiesgt. 16, tlf. 15410.	8.00 9.00	10.30
DRAMMEN: St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1, tlf. 2019	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.00	10.30
HALDEN: St. Peters kirke, Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: St. Torfinns kirke, Torvgaten 113, tlf. 23751	8.00	11.00
HAUGESUND: St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: St. Theresia kirke, Vesterngt. 7, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: St. Ansgars kirke, Kirkegaten 3, tlf. 4225	8.00	10.30
LILLESTRØM: St. Magnus kapell, Halvdansgt. 5, tlf. 712378	8.30	11.15
MOSS: St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50793	7.45	10.30
STABEKK: Jesu Hjerter kapell, Nyveien 17, tlf. 537735	8.40	10.40
STAVANGER: St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8, tlf. 25534	8.00	10.30
SYLLING: St. Hallwards kapell, tlf. 9028 (Drammen)	—	9.00
TØNSBERG: St. Olavs kapell, Sandefjordgt. 1, tlf. 12238	8.00	10.45
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegrd. tlf. 21214	8.30 19.00	11.00
St. Elisabeth Hospitals kapell, IIa, tlf. 20220	6.30	9.15
KRISTIANSUND N.: St. Eystein kapell, Lars Guttormsensgt. 68, tlf. 2779	7.30	10.30
MOLDE: St. Sunniva kapell, Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	10.30
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: Vår Frue kirke, Storgaten 94. Biskopen og prestegrd. tlf. 314	8.15	10.30
St. Elisabeth hospital, Mellomveien 15, tlf. 63	6.20	—
BODØ: St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21783	8.15	10.30
HAMMERFEST: St. Mikael's kirke, Strandgt., tlf. 1392	— 19.00	10.30
HARSTAD: St. Sunniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: dr. theol. Ivar Hansteen Knudsen

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo

Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43

Boligtelefoner: Redaktøren 42 37 43. - Red.sekr. Kirsten Rydberg 60 86 37

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år - Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 20.

Annonser: Innen torsdag før utg.-dagen (se nederst på omslagssiden). 24 numre årlig. - Postgiro 15986.

Messen i musikk-historisk perspektiv

Mens komponistene omkring århundreskiftet ikke interesserte seg særlig for den hellige Messe, har vi de siste årene opplevd at en rekke betydelige komponister har skrevet verker over Messens ærverdige tekster. Det er nok å nevne navn som Stravinsky, Kodaly, Jolivet, Berthier, Heiller, og her i Skandinavia Wikander (Sverige), Lewkovitch (Danmark), Islandsmoen og Conrad Baden (Norge). Slik er viktige tråder i tonekunstens historie tatt opp igjen og ført videre. For Messen har bestandig vært hatt en privilegert plass på de skapende musikers program, i den grad at om vi tok for oss denne ene musikkform gjennom tidene, ville vi få et temmelig fullstendig bilde av hele tonekunstens utvikling.

De første tonene til Messens tekster var den gregorianske sang, høydepunktet av den enstemmige musikk, den som utfoldet seg fra det 4. årh. av og som fremdeles har beholdt sin aktualitet. På 1100-tallet ble så Messetekstene gjort til gjenstand for de første flerstemmige komposisjoner. Den nye musikkstilen interesserte seg til å begynne med mest for Messens proprium (dvs. de skiftende tekster), men samlet seg snart mer og mer om dens ordinarium (de faste tekstene, Kyrie, Gloria osv.), slik at etter 1300 ble det så godt som aldri komponert flerstemmig musikk til Messens proprium. Disse tekstene ble som regel sunget til de gamle gregorianske melodiene, som de for øvrig blir det den dag i dag.

Den gregorianske sang var oppstått i Italia og bredte seg derfra ut over verden. Den flerstemmige musikk oppsto derimot i Nord-Frankrike og England og kom derfra til Italia. Snart ble det imidlertid Nederland som skulle overta lederstillingen i denne nye musikkstil, og der utviklet den seg til en enestående mangfoldighet og rikdom i det 15. og 16. årh. med lysende begavelser som Orlando di Lasso og Josquin des Prés som forgrunnsskikkelser. Deres Messe-komposisjoner tilhører da også verdenslitteraturens mesterverker. Den første komplette utformning i polyfon stil av Messens faste tekster var blitt gjort i 1364 av den franske komponist Guillaume de Machault, og i tiden fra ca. 1420 til og med den geniale italienske tonekunstner Palestrina (1525—1594) var den fullstendige Messen i seks satser en kirkemusikalsk hovedform. Et karakteristisk stil-

drag i denne perioden var den utstrakte bruk av kjente sanger eller folkeviser som tematisk materiale for Messe-komposisjonene. I Frankrike og Italia bruktes f. eks. ofte folkevisen «L'homme armé» og i England «The Western Wynde» som tema (cantus firmus) i Messene. Vår norske komponist Sigurd Islandsmoen står således på gammel grunn når han bygger sin Requiem-Messe på folketonen!

Den lånte melodi plasertes opprinnelig i tenorstemmen, men på 1400-tallet opptrådte den ofte i sopranstemmen, eventuelt oppløst i figurasjoner. På denne tid begynte også et annet stildrag å gjøre seg gjeldende, nemlig bruken av et felles temamateriale for messens seks satser (Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Benedictus og Agnus Dei). Ofte besto altså dette temamaterialet av verdslige melodier, især i det 15. årh. Senere foretrakk man liturgiske melodier, som vi ser det f. eks. i Palestrinas «Missa Salve Regina». I alle tilfelle ble det lånte materiale innarbeidet i komposisjonene på en meget kunstferdig måte. Den type av flerstemmige Messe-komposisjoner som hadde utviklet seg i Nederland nådde sin høyeste fullkommenhet og verdighet i Palestrinas kunst.

Etter den protestantiske reformasjon i det 16. årh. mistet imidlertid Messen på mange steder sin privilegerte stilling i tonekunsten. I Italia fortsattes det enda lenge etter de tradisjonelle linjer med Messer i såkalt Palestrina-stil. Men i Tyskland skjedde det betydningsfulle endringer i Messens komposisjonsstil. Her begynte man å skrive Messer med orkesterdelsagelse hvor et solo-ensemble dannet kontrast med koret. Kronen på denne utviklingen finner vi i Johann Sebastian Bachs h-moll Messe («Hohe Messe»), et beundringsverdige verk som både når det gjelder ytre og indre dimensjoner er gått over i musikkhistorien som den veldigste Messe-komposisjon. Men nettopp ved sine ytre dimensjoner, lange spilletid og veldige krav til utøverne har den også fjernet seg fra flere liturgiske forutsetninger.

Videre i historien har vi Wiener-klassikernes Messe-komposisjoner med symfonisk behandlet orkester og operamessige drag. Mozart og Haydn laget ikke desto mindre kirkemusikk som både kunstnerisk og religiøst var høytstående, noe musikkritikken ikke alltid har villet innrømme, men som den i våre dager mer og mer har måttet bøye seg for.

Beethoven utnyttet Messe-tekstene til en psykologisk-dramatisk tolkning, og slik fremtrer hans «Missa Solemnis» som en sekularisert Messe-type, riktignok av edleste sort. Det er en Messe som uttrykker en personlig bekjennelse og er holdt i en helt symfonisk stil. Den er en typisk «konsert-Messe».

Men verdifulle Messer i mer kirkelig stil ble også skrevet i det 18.—19. årh., f. eks. av Schubert og Cherubini.

Så kommer vi til den romantiske epoke. I dens karakteristiske stil er det også skapt Messe-komposisjoner av stor verdi. Både Franz Liszt, Cesar Franck og Anton Bruckner har komponert Messer som i høy grad fortjener oppmerksomhet og påskjønnelse.

Imidlertid var det denne stilen som kom til å prege utglidningen og forfallet av kirkemusikken fra midten av det 19. årh. av. En sverm av middelmådige epigoner har eksellert i såkalt «vakker og velklin-

MESSEN — DEN UKJENTE

Av biskop François Charrière, Fribourg

II.

En berømt forfatter har skrevet om «Mennesket, det ukjente». Man kunne også si: «Messen, den ukjente», — til de grader er dens indre mysterium og endog dens ritus noe som mange av oss står fremmede overfor. For å forklare messen kunne vi sammenligne den med en basilika som i store trekk er overført til oss fra Jesus og apostlene, og ved dem fra Det gamle Testamente. Etter hvert er de store strømninger i kristenhetens historie kommet til og har preget den. I likhet med de romanske basilikaer har messen en forhall eller vestibule: messens første del som slutter ved offertorium. Så kommer selve basilikaen med sine tre vesentlige deler som vi kan sammenligne med tre sammenløpende skip. Skipene forenes i basilikaens kor, dvs. alteret, og de representerer offertorium, konsekrasjonen og kommunionen. Til slutt kommer kirkenes apsis, dvs. de bønnene som avslutter messen etter kommunionen.

La oss nå gå inn. Ved inngangen til det ærverdige monument er det en portal av nyere dato: *trinbønnen* og syndsbekjennelsen. Slik vi har dem nå er de blitt fastsatt og gjort obligatoriske i den romerske ritus av pave Pius V (1566—72). Det har alltid vært foreskrevet at presten skal forberede seg på å lese messen, men denne forberedelse kunne tidligere de kristne menigheter velge selv. Litt etter litt kom *syndsbekjennelsen* til. Denne storslagne bønn hensetter oss som anklagede foran hele den himmelske skare. Vi tar først Gud og helgenene til vitne på vår anger, så henvender vi oss til Jomfru Maria og helgenene og ber dem være våre forbedere hos dommeren, — vi har jo frivillig kommet med vår tilståelse: «Ideo precor, — derfor ber jeg . . .» Man finner denne bønn i det IX århundres gallikaniske og keltiske liturgi, og til Gallia kommer den fra

gende musikk» til Messetekstene, lett og takknemlig å utføre, slik at man på mange steder enda må verge seg mot deres innflytelse. Rennansens av den gregorianske sang har vært og er en mektig hjelp i kampen mot all banal og karakterløs kirkemusikk. Vår tids store komponister trer nå også til med sine Messe-komposisjoner. De er holdt i et nytt tonesprog, selvsagt, men opphavsmennene viser allikevel grundig kjennskap til den gamle kirkemusikk-tradisjon som de på mange måter er blitt inspirert av.

Det er ikke lett for en moderne komponist å skrive en Messe som både skal holde kunstneriske mål i hans personlige stil og samtidig tilfredsstillende liturgiens strenge krav. Hvilke problemer han stilles overfor og hvilke krav liturgien nødvendigvis må ha, vil vi gjerne komme tilbake til i en senere artikkel.

Pater Thoralf Norheim, O.P.

Roma. Til *Confiteor* eller syndsbekjennelsen føyet man senere en bønn som de landflyktige hebræere i Babylon pleide å be, den vidunderlige salmen «*Judica me*». Den dirrer av lengsel etter å gjenfinne Gud, kilde til evig ungdom og lykke. Men lenge sto presten fritt med hensyn til disse bønner, det er altså siden Pius V man finner dem i hele den universale kirke.

Nå begynner presten første del av messen. Vi kan ikke her gå i for mange detaljer, men det må pekes på *innledningsbønnen*, rester av en salme som ble sunget mens den forrettende prest gikk fra sakristiet til alteret. Videre på betydningen av *Kyrie eleison*, rester av det botslitani som man fremdeles finner på Langfredag, og *Gloria*, en meget gammel bønn av orientalsk opprinnelse som er som et forskudd på den himmelske glede, et svar fra himmelen på Kyrie som stiger opp fra jorden. Nevnes må også de *bønnene* (orationes) hvor presten samler og inneslutter menighetens åndelige mål. Videre *epistelen* og *evangeliet* som er en fortsettelse av lesningen i den jødiske liturgi. Og *prekenen* som bør forklare denne lesningen fra Den hellige Skrift. Alt dette hørte allerede meget tidlig med til den første del av messen. De troende måtte settes i stand til å oppleve de hellige mysterier, og urkirken gjorde det i store trekk på samme måte som oss. Man kan bare lese filosofen og martyren St. Justins beretning om de kristnes sammenkomst på søndagene — han døde kort etter, i året 160:

«På den dag som kalles solens dag samles alle i byene og utover landet til den felles fest. Man leser apostlenes erindringer eller profetenes skrifter . . . Når foreleseren er ferdig, holder møtelederen en liten tale hvor han oppfordrer alle til å praktisere den vakre lære man har hørt. Så reiser vi oss og ber. Etter bønner blir brød og vin med vann båret frem. Møtelederen ber så en takkebønn.»

Som man ser er første del av vår messe en nesten identisk forlengelse av samme del i den tidligste Kirke. Ved å studere hver enkelt detalj kunne man angi bidragene fra de forskjellige århundrer. Bønnen ville også bli lettere gjennom kontakten med den brennende kristendom i urkirken — ja, alle tidsaldre i Kirkens historie og alle regioner i den kristne verden ville passere revy og bidra til vår forening med Frelseren.

Hittil har vi bare besøkt basilikaens forhall, den første del av messen som også katekumenene og de botferdige kunne delta i. I de første menigheter ble disse nå sendt ut, og så begynte det eukaristiske offer som bare ble forbeholdt de «innviede».

Først *offertorium*. Før i tiden hadde de kristne selv med seg det brød og den vin som skulle ofres. I mange av våre menigheter har de beholdt den vakre skikk å velsigne brødet, også offergavene. Mens det lange følge beveget seg opp mot alteret, sang koret en salme som det nå bare finnes en antifon igjen av: vår sang under offertorium. For prestens vedkommende ble det en utbredt skikk på den karolingiske renessanses tid at han allerede nå fremsa de offerbønner som egentlig hørte hjemme under Canon, slik at disse offertoriumbønner lenge ble kalt Den lille canon. Først senere ble de antatt i Roma. Når vi sier «*Suscipe sancte Pater*», «*Suscipe*

sancta Trinitas» (Ta i mot hellige Fader — hellige Treenighet), må vi uvilkårlig tenke på de kristne i våre vest-europeiske land som — tilskyndet av munkene på karolingertiden — var de første som fremsa dem. Sammen med dem ofrer vi oss til Herren vår Gud, og ber ham motta vårt liv, vårt arbeide, slik han tok i mot offergaven fra de tre unge menn i Babylon: «Suscipiamur a te, Domine — ber vi deg, ta i mot oss Herre.»

Vi ber Gud om å oppta menneskeheten i seg. Særlig gjør vi det under den høytidelige takksigelse som ender med konsekrasjonen. Våre gaver, brødet og vinen, blir ved Guds allmektighet til Kristi legeme og blod. Det er en mystisk forandring som bare troen kan erkjenne, men som ikke frembyr uoverkommelige vanskeligheter for den som har sett hele kornhøsten oppstå av noen enkelte såkorn.

Dette største av alle mysterier foregår under en høytidelig bønn som begynner med *Prefasjonen* og som man gjenfinner de vesentligste deler av i beretningene fra de første kristne samfunn. En tekst fra S. Hippolytes som med rette kalles «det eldste kjente ritual for ordinasjoner», er så betagende at den må gjengis i sin helhet. Den ble skrevet omkring år 218, og var allerede da, etter hva det angis, tradisjonell i Roma:

«Diakonene bringer biskopen offergaven, og biskopen sier sammen med alle prestene: «Herren være med dere!» Og alle svarer: «Med din ånd». — «Oppløft deres hjerter!» «Vi har oppløftet dem til Herren.» — «La oss takke Gud!» «Det er verdig og rett.» — Så sier biskopen, fulgt av dem som assisterer ham: «Vi takker deg, Herre, for din kjære sønn Jesus-Kristus som du nyss har sendt oss for å frelse oss . . . For at din vilje skulle skje og for å vinne et hellig folk for deg, har han under sin lidelse strakt ut sine hender for at de som tror på deg skulle bli befridd . . . Da han tok brødet og takket deg, sa han: «Ta og spis. Dette er mitt legeme som skal brytes for dere . . .» Likeså tok han også kalken og sa: «Dette er mitt blod som er utgytt for dere.»

«Når vi minnes (vår *Memores igitur*) hans død og oppstandelse, ofrer vi brødet og kalken til deg . . .»

«Og vi ber om at du vil sende din Hellige Ånd over den Hellige Kirkes offer og samle den til et hele så alle hellige som tar del blir fylt av den Hellige Ånd og bekreftes i troen og sannheten. Det er for at vi skal love og prise deg ved din Sønn Jesus Kristus ved hvem all heder og ære tilkommer deg, Fader og Sønn, med den Hellige Ånd, i din hellige Kirke og nå og i all evighet. Amen.»

Under lesningen av denne ærverdige tekst kan vi ikke unngå å konstatere i hvor høy grad vår nåværende Canon er forblitt det den opprinnelig var. Det er virkelig martyrsamfunnenes ånd over denne beretning, og den står jo også så nær den ordlyden vi finner i Evangeliet og apostlenes skrifter.

Denne klare likhet mellom vår nåværende Canon og den tidligste er mulig gjort fordi de kirkelige myndigheter så omhyggelig har overvåket at den liturgiske arv som ble betrodd dem er blitt bevart så uforandret som mulig. Av den grunn kan man i Messens canon mere enn andre steder avgjøre fra hvor og hvem de skriver seg nesten hvert enkelt av de ord som er føyet til det opprinnelige tema.

Apostolisk visitator til Norden

Ifølge et dekret fra Kongregasjonen til troens utbredelse er Hans Høyerverdighet biskop J. M. J. A. Hanssen, Holland, utnevnt til Apostolisk Visitator til Norden, med oppdrag til i løpet av nærmeste fremtid å besøke alle fire landene, Norge, Sverige, Danmark og Finland. Så vidt erfarees er visitasen umiddelbart forestående.

Tidspunktet for Visitatorens ankomst til Norge kan ennå ikke bestemtes angis, men for Oslo Katolske Bispedømmes vedkommende kan begynnelsen av juli ansees som sikkert.

Hs. Høyerv. biskop Mangers, som i anledningen har uttrykt sin glede over dette tegn på den høyeste ledelses interesse for Kirkens arbeid i Norden, ønsker, som naturlig er, personlig å kunne ta imot den pavelige utsending. Biskopen har derfor fremskutt sin hjemkomst fra USA til slutten av juni istedenfor som planlagt medio juli.

*

Biskop Hanssen, hjelpebiskop med etterfølgelsesrett i bispedømmet Roermond i Holland, er på forhånd ikke helt ukjent med forholdene i Norden, bl. a. deltok han i 1953 ved det store pinsestevne i København og møtte de fleste av overhyrdene i de kirke-distrikter han nå er utsett til å visitere.

I midten av det 5. årh. f. eks. lot pave Leo I følgende ord, så fulle av kontemplasjon, tilføye straks etter konsekrasjonen: «sanctum sacrificium, immaculatum hostiam — «det hellige og lytefrie offer». Det er Gregor den Store som ved det forutgående «Hanc igitur . . .» tilføyet en bønn for freden med disse ord: «diesque nostros in tua pace disponas — styr våre dager i din fred». Det er også han som flyttet Fader Vår dit vi finner denne bønn i dag.

Med Pater Noster eller Fader Vår begynner messens tredje del: *kommunionen*. Vi har så å si innbudt Gud til å ta del i et måltid som vi har gjort i stand. Visst er det Jesus som overgir seg til sin Far, og det ville være en stor feil å tale om korset og messen som vårt offer. Det er Kristi, frelserens, offer først og fremst, og bare dernest vårt offer. Men med dette vesentlige klart for øye kan man godt også si at Kristus på korset og alteret ofrer seg til Gud, sin Far, i vårt navn. Korsets offerlam fortsatt av messen, er følgerlig som et måltid som Kristus, og med ham menneskeheten, innbyr Gud til. Som for å besegle mer ettertrykkelig vår forsoning med ham, inviterer Gud oss så til et annet måltid, et tillegg til det første, men likevel forskjellig fra det. Gud vil gi oss tilbake sin Sønn, vår bror. Vi blir ett med ham i kommunionen.

Mens de troende gikk opp mot alteret for å motta Frelseren, sang koret en salme som det gjenstår en antifon av, den såkalte kommunion. Det som nå følger etter kommunionen er sluttbønner som er hentet fra bønnene under første del av messen. Vi kan sammenligne dem og velsignelsen etterpå med apsis som går rundt koret i våre store katedraler.

••• Tredje og siste artikkel vil kort omtale alteret og dets funksjon som offersted.

BLIKK på TIDEN

■ Lise Børsum er en dame som vet hva hun skriver om når det gjelder politisk terror, konsentrasjonsleirer og lignende dystre emner. En serie artikler i «Dagbladet» fra hennes hånd om det som foregår i Sovjet-Kina er nifs lesning. Hun er nettopp kommet tilbake fra Brüssel, hvor «Den internasjonale kommisjon for bekjempelse av konsentrasjonsleirsystemet» har avholdt en konferanse som er en utfordring til verdens samvittighet. Blant annet refererer hun utførlig en rapport som jesuitten André Bonnichon har fremlagt og som har vakt betydelig oppsikt. Stoffet har for såvidt tidligere vært kommentert fra katolsk hold her hjemme («Morgenposten»s kronikk 5. september ifjor), men Lise Børsum får glimrende frem alt hva paterens beretning om selvopplevet hjernevask o. l. rummer av opprørende varsler. Der er en konsekvens og en systematikk i dette stort anlagte overgrep mot menneskesinnet som synes å gå langt ut over selv alt hva vi vet om terroren i europeiske folkedemokratier.

Der er særdeles mørke pletter på den hvite manns rulleblad når det gjelder Kina. Det er nok å nevne et ord: Opiums-krigen, hvor europeisk våpenmakt ble satt inn av rent profittbegjær for å påtvinge kineserne et narkotika-misbruk som de selv søkte å bli kvitt. Men det som foregår i Sovjet-Kina nu er et uhyggelig målbevisst mordforsøk rettet mot selve folkets sjel. Hele nasjonen er gjennomorganisert i politiske grupper:

«Alle må delta i diskusjonen. Alle må levere en skriftlig oppgave, alle må bekjenne sine politiske misgjerninger og gaie tanker, alt som er rettet mot regjeringspolitikken. De som ikke kan skrive får hjelp. Jo flere skriftemål og alvorlige selvransakelser, desto bedre «karakter», eller rettere: Desto større gunst hos regjeringen.

Men hjernevask er noe mer. Den består også i å angi: Dine naboer. Dine venner. Dine kjære. Kan du fylle ditt pensum med angiveri, er du frelsen nær. De som ikke viser tydelig tegn til fremskritt er under konstant kontroll. De som overvåker, det være seg møtelederen eller aktivistene i gruppen, hjelper de tilbakeliggende fremover.»

Massehenrettelser på et stadion hvor en oppfanatisert menneskemasse skriker et *Sha!* (Drep!) som gjennom høytalere kastes ut over hele byen er bare én side av dette barbariet. Den kristne kirkes skjebne i Kina er formodentlig det mest opprørende overgrep den har kjent siden oldtidens martyrium. Hvilket ikke synes å affisere norske delegat-reisendes beundring over at de nye myndigheter har fått bukt med -- flueplagen ...!

■ Det koster meget (om enn *forholdsvis* lite!) å opprettholde teatrets kunst i Norge, enten det nå gjelder hovedstads-scenene eller riks- og lokalensemblene. Såpass meget at man må være overbevist om teatrets (det gode teaters!) verdi for å bevilge det. Så overbevist er åpenbart ikke Kristelig Folkepartis representanter. Innenfor et samlet kulturbudsjett som allerede bare utgjør en promille av statsbudsjettet, gikk de nylig med beundringsverdig parti-disiplin samlet inn for en kraftig reduksjon av statsstøtten til både teatrene og vår eneste teaterskole.

Kristelig farvet kulturfiendtlighet er ikke populært i dagens situasjon, så det hele ble omhyggelig pakket inn i en påfallende omsorg for andre bevilgningers prioritet. Den narrer neppe noen, selv kommunistene hadde forstått at det her dreier seg om en samfunnsoppgave av første rang: «Vi må ikke lenger

se på teatrene som nødvendige onder, men som viktige kultur-faktorer som må utvikles,» uttalte en av dem.

På Folketeatret oppføres der i skrivende øyeblikk et drama av dansken Leck Fischer. Det heter «Frisøndag» og forteller enkelt og slagkraftig den også dypt kristne sannhet at menneskers liv og menneskers lykke avhenger av den plass kjærligheten — den vi gir og den vi er gjenstand for — finner i vår tilværelse. Det er et skoleeksempel på det gode teaters innsats i livets og medmenneskelighetens tjeneste. Og det er ikke enestående: I adskillig moderne dramatik, også den som oppføres herhjemme, går der en sterk strøm av religiøse impulser. Det er pinlig og forstemmende at det møter så liten forståelse nettopp hos dem «som vakt burde være». Og mildest talt urovekkende at sneversynet opptrer i kristendommens misbrukte navn.

■ Det er ikke få av oss som over en fullstendig foretegnelse over katolsk fag- og skjønnlitteratur på de tre skandinaviske språk har stuset glad over at den faktisk er såvidt omfattende som den er. Verdensnavn som Maritain, Mounier, Papini, Adam, Guardini, Chesterton, Belloc, Carrel, Merton, Newman, Daniel-Rops er bare noen blant mange som, oversatt til nordisk tungemål, slutter seg til den ikke alltid så patente «katolske litteratur» folk flest kjenner.

Kanskje er det ikke av veien, for dem som gjerne ser ut over grensene for vår sproggruppe, å gjøre oppmerksom på endel tyske, franske, engelske og amerikanske boktitler (faglitteratur) i den billigste prisklasse (ulike typer *pocket-books*) som for tiden kan skaffes gjennom en vel-assortert norsk bokhandel (eller ennu sikrere hos spesialisten: vår egen katolske bok- og bladsentral). Listen er ikke uttømmende, men kan kanskje gi noen tips ansikt til ansikt

K. V.

med de altfor brogede omslags hyller. Hva særlig meditasjonen og det indre liv angår kan en nevne biskop Fulton J. Sheen's populære bøker, f. eks. «Peace of Soul» (Image Books D8) og dominikaneren Gerald Vann's «The divine Pity» (Fontana Books 101R). Anglo-katolikken C. S. Lewis' «The Screwtape Letters» (som også foreligger på norsk) og «Mere Christianity» (Fontana Books 49R og 50R) er ypperlige og lettfattelige. Ellers foreligger en vakker illustrert og billig utgave av Thomas à Kempis' «The Imitation of Christ» (Pocket Library 5). Konversjonens fenomen er der rikelig anledning til å studere i bøker som John A. O'Brien: «The Road to Damascus» I—II. (Pinnacle Books), og i Geoffrey Faber: «Oxford Apostles» (Pelican Books A300), som særlig skildrer miljøet omkring kardinal Newman's overgang til katolisismen. Spennende fortalt kirkehistorie (16. årh.) er Evelyn Waugh's «Edmund Campion» (Penguin Books 955), og Philip Hughes' «A Popular History of the Catholic Church» (Image Books D4). Fremragende er Reinhold Schneider's «Philipp der Zweite, oder Religion und Macht» (Fischer Bücherei 44). Politisk interesserte vil ha stort utbytte av jesuitten Martin D'Arcy's «Communism and Christianity» (Penguin Special S163) og Douglas Hyde's «I Believed. Answer to Communism». Tilslutt har filosofisk interesserte litt av hvert å henge fingrene i. Alexis Carrel's «Man the Unknown» (Pelican Books A181) og Lecomte du Noüy: «Human Destiny» (Signet Books 746) er grunnleggende verker av katolske tenkere med en naturvitenskapelig bakgrunn. Estetisk og litterær teori finner en i Jacques Maritain's «Creative Intuition in Art and Poetry» (Meridian Books M8) og Paul Claude's «Der Strom. Auswählte Prosa»

Akademikerstevnet i Trondheim

25. juli — 2. august

Om en måneds tid har vi forhåpentlig full høysommer. Om to måneder har vi så sommerens store katolske beghenhet: akademikerstevnet i Trondheim.

Komitéen har forlenget mottatt et pent antall anmeldelser til stevnet. I disse dager legger den så siste hånd på forberedelsene.

Stevnet finner som kjent sted i tiden 25. juli—2. august. Deltagerne samles onsdag 25. juli ut på ettermiddagen og kvelden, etter hvert som de forskjellige tog og båter (eventuelt også fly) løper inn. Stevnets offisielle åpning finner sted torsdag 26. juli kl. 10.00. Under åpningsmøtet vil domikanerpater Raulin innlede foredragsrekken «I verden, men ikke av verden». I løpet av de følgende dager vil magister Bjørn Rasmussen, lektor Runa Nordenstreng, dr. Robert Braun, dosent dr. philos. Daniel Haakonsen og pater Rieber-Mohn utdype hovedtanken i følgende spesialemner: *film/teater — pedago-*

(Ullstein Bücher 45), bøker som bringer franske katolske forfattere nærmere sproglig sett. Ellers må en nevne den nyss utkomne bok om thomismen, jesuitten F. C. Copleston's «Aquinas» (Pelican Books A349) og en tilsvarende fransk: Paul Grenet's «Le Thomisme» (P.U.F. «Que sais-je?» 587). I sistnevnte serie finnes også Emmanuel Mounier's «Le Personalisme» (395). Endelig må nevnes en av den liberale katolisismes åndelige fedre, Lord Acton, hvis bok «Essays on Freedom and Power» (Meridian Books M12) er inspirerende lesning i en totalitær tidsalder.

■ Sokneprest Axel Solbu fremtrer fra tid til annen i dagspressen som den eneste representant vi kan få øye på i den norske statskirke for hva man noe upresist kaller et «høykirkeleg» standpunkt. I debatten om de kvinnelige prester fører han («Morgenbladet» 7.—8. mai) inn momenter som vi ikke har sett fremholdt fra noe annet hjemlig protestantisk hold. De er ikke destomindre de virkelig vesentlige. Ikke minst er det den nasjonal-kirkelige isolasjonismen i tvilsomt partnerskap med Staten han unnsier med en høyst forståelig heftighet:

«I sin artikkel i «Morgenbladet» 23. februar d. å. avviser Marie Lysnes rektor Wisløffs henvisning til England og sier at kirken der ikke vedkommer oss: «Det er en norsk sak, det er vår nasjon som nu skal ta avgjørelsen.» Dette forekommer meg å være noe av det mest rystende som er skrevet i denne sak. For det første er den gamle, nasjonale skjødesynd ute og går, dette med «troll, vær deg selv nok!» For det annet er Kirken intet nasjonalt foretagende, å hevde det ville være å fornekte det ord i Kirkens trosbekjennelse som heter *almindeleg*, «katolsk» i egentlig mening... Den kirke som bryter den felles-kirkelige tradisjon stempler seg selv som skismatisk, ja den befinner seg i dette tilfelle allerede på overgangen fra statskirke til et «riksreligionsvesen» på linje med andre statsinstitusjoner som tollvesen og statsbaner — «Riksreligionsverket» skal det vel hete her hos oss.

For et konsekvent kirkelig syn blir det å ha visshet for å tilhøre den hellige, almindelige Kirke noe helt nødvendig. Man har nemlig da erkjent at kristendommen ikke er nyprotestantismens relativisme og Kierkegaards subjektivism, og at Kirken ikke er en sum av addender av «hiin enkelte», men Kristi legeme. Derfor er kirkefaderen Cyprians ord *Extra ecclesiam nulla salus* (utenfor Kirken ingen frelse) den mest rystende sannhet. For å kunne bli berget må man være ombord i arken. Det blir simpelthen et spørsmål om liv eller død, et frelses-spørsmål. Så alvorlig er det.»

Fr. Candidus.

gikk — litteratur — politikk — humanistisk kultur. Innledningene vil formentlig gi stoff til fruktbare diskusjoner.

Osokdagen som i år faller på en søndag, vil bli feiret på selve Stiklestad med festmessene sebrert av biskop Rùth, som for øvrig er stevnets beskytter. Under stevnet vil det også bli arrangert andre utflukter, og det vil bli foretatt flere omvisninger i Nidaros-domen.

Det praktiske arrangement samles omkring to hovedsentra: St. Elisabeths Hospital og St. Olavs kirke, og det er ca. 10 minutters spasertur fra det ene sentrum til det annet. *Innkvarteringen* vil skje i strøket omkring hospitalet. De prester som deltar, vil bli innlosjert på hospitalet, de øvrige deltagere på Ila skole, som ligger vis à vis. Til *måltidene* vil imidlertid alle deltagere samles ved det annet sentrum, nemlig på kafé Solfeng, like ved kirken. *Motene* vil bli holdt i den umiddelbare nærhet, og gudstjenestene (messe og kompletorium) vil bli holdt i St. Olavs kirke, som nylig er blitt restaurert.

Komitéen har vært så heldig med den finansielle støtte at den kan holde *deltagerkontingenten* helt nede på kr. 90.—. Denne rene «førkrigskontingent» inkluderer *alle* utelser fra arrangørens side: kost, losji, utflukter, etc., samt inkluderer møteavgiften!

Komitéen vil gjerne være behjelpelig med å få deltagere med på billige fellesreiser til og fra stevnebyen. Interesserte oppfordres til snarest å melde fra om sine ønsker hva reisemåten angår, til stevnekomitéen.

Personer som ønsker å delta og som ennå ikke har sendt anmeldelse, bes melde seg *snarest mulig, senest innen 15. juni* til Arrangementskomitéen for Trondheimstevnet, Neuberggaten 15, Oslo.

Arrangementskomitéen.

NORDISK SOMMERSKOLE FOR KATOLSK

UNGDOM holdes i år på Marielund ved Stockholm i tiden 29. juli til 5. august. Skolen er beregnet på unge deltakere (18—35 år), som deltar *første eller annen gang* på sommerskolen. Den er m.a.o. delt i 2 klasser. Kursavgift Nkr. 55.

Leder: Torfinn Juell, Oslo.

Prest: Pater Th. Patfoort, O.P., Oslo.

Trosliv: Elsebet Kieler, Danmark.

Katolsk Aksjon: E. Tiedemann, Danmark og Kjell Ruyter, Oslo.

Ekteskap: Dr. Flemming Kieler, Danmark.

Liturgi: Pater Patfoort, O. P.

Preste- og ordenshall: Pater Ernst Smieskol, Tromsø Litteratur. — Gruppearbeid.

De som ønsker å delta på sommerskolen for *tredje gang* eller mere har anledning til å delta på *dansk skole*, Ømborgen på Jylland 15.—22. juli.

Friplasser kan søkes. Ungdomsforbundet rår over begrensede midler, men håper at alle interesserte kan komme til skolen uten for mange sideblikk til økonomien. Påmelding sendes til

NORSK KATOLSK UNGDOMSFORBUND

Akersveien 5, Oslo

innen den 30. juni. *Send derfor innmeldingen i dag.* Den vil øyeblikkelig bli besvart med alle nødvendige opplysninger. *Vel mott i sommer.*

I 1953 feiret både katolikker og protestanter 800-årsminnet for opprettelsen av en selvstendig norsk kirkeprovins. At vi fikk vår egen erkebiskop med sete i Nidaros betydde avslutningen på en nesten 200-årig utvikling. Kristendommen var blitt rotfestet i Norge med Hellig Olavs fall, og etterhvert som den ble en integrerende del av norsk kultur og fant sin plass som veiledende og dømmende myndighet ved siden av den verdslige makts organer, var det naturlig at skrittet over til en selvstyrt norsk kirkeprovins ble tatt. Selv om dette var en begivenhet som i første rekke angikk den katolske kirke, er den også skjellsettende i norsk historie, og det er uten tvil ut fra denne erkjennelse at også den norske statskirke har ønsket å feire dette jubileet. Nå foreligger endelig — tre år forsinket — det som kanskje vil bli jubileets varigste resultat: Et flott utstyrt, sekshundre siders bind om erkestolens historie (1153—1537). Et senere bind vil visstnok behandle Trondhjems stift under de lutherske superintendenter og senere biskoper; og endelig vil som tredje bind foreligge et verk av arkitekt Gerhard Fischer om Nidarosdomens historie.

Hovedlinjen i det bindet som nå foreligger er erkebispestolens politiske historie. Det vil si at det først og fremst tar opp til behandling erkebiskopens forhold til kongemakten. Dette emnet er selvfølgelig det som er lettest tilgjengelig for forskerne, det er her kildene flyter rikest, og man har her å gjøre med konkrete begivenheter, hvor også ikke-troende forskere har ment å kunne føle seg på sikker grunn. Men selv på dette område har det jo i løpet av de siste halvhundre år funnet sted en til dels ganske sterk omvurdering av det foreliggende stoff. Om det fremdeles er en del forskere som lufter sin uvilje mot «de politiserende prelater», så har den bastante protestantiske tradisjon innen norsk historieforskning måttet vike plassen for atskillig mer nyanserte synspunkter. Og dette forsøk — det første siden biskop Bangs dager — på en bredere fremstilling av norsk kirkehistorie, vidner da også om et på en gang originalt og dyptpløyende forskerarbeid og en ganske annen forståelse enn tidligere

Bispevielse, miniatyr fra islandsk gjengivelse av St. Nikolas' saga.

Gedigent verk om H

Anmeldt av E

for de kirkelige synspunkter. (Kanskje når unntas professor Bergsgårds fremstilling av Olav Engelbrektsson, som ikke er preget av megen sympati, men som vel også er verkets minst originale innsats.)

Dr. Arne Odd Johnsens bidrag om grunnleggelsestiden er det som først og fremst gir boken dens preg. Forfatteren benytter her anledningen til ikke bare å fremlegge sine synspunkter på striden mellom kong Sverre og erkebispem, men også å dokumentere dem grundig. Hans verk er en bok innenfor boken. På 270 sider ruller han opp for oss Eystein Erlendssons og Erik Ivarssons livsverk, — grunnleggelsen av en fast kirkelig administrasjon som kunne stå på egne ben og skjøtte folkets åndelige behov uavhengig av kongemaktens luner.

Opprettelsen av erkestolen i 1153 betydde en ren revolusjon i de kirkelige forhold. Hittil hadde geistligheten vært praktisk talt fullstendig avhengig av de verdslige maktthavere. Kirkene og kirkegodset var kongens eller bøndenes eiendom. Og prestene ble tilsatt av kirkens eiere. Hva biskopene angår er det også grunn til å tro at kongene hadde en utstrakt innflytelse på kirkens indre forhold og faktisk kunne utpeke sine egne bispeemner. Det skal ikke stor fantasi til å forstå at et slikt forhold innebærer en meget stor risiko for en svekkelse av kirkens dynamisme. Men gjennom avtalen mellom kongebrødrene og pavens legat i 1153 ble Norge trukket med i den universalistiske reformbevegelse utgått fra pave Gregor VII, som søkte å trygge Kirkens frihet overfor den verdslige makt. Nå ble det lagt et fast økonomisk grunnlag for den kirkelige virksomhet, samtidig som kirkens indre selvstyre ble garantert. Bare på dette grunnlaget kunne kirken få anledning til å praktisere en effektiv sjelesorg.

Likevel, sier Arne Odd Johnsen, var den revolusjonen som legaten Nicholas Brekespear fikk istand i 1153, ennå vesentlig bare en revolusjon på papiret. Det var en idé, men idéen måtte iklæses kjøtt og blod. Dette ble vår annen erkebiskop, Eystein Erlendssons, oppgave.

Om våre historikere har stilt seg noenlunde forståelsesfulle til det som skjedde i 1153, har de sett med atskillig større mistillit til erkebiskop Eysteins verk. Kroningen av Magnus Erlingsson og kroningseden av 1164 blir utlagt som geistlig maktbrynde. Det vil her føre for langt å komme inn på den gregorianske statsteori som Eystein bygde på; men i praksis er det i allfall vanskelig å se at han gikk lenger enn det var naturlig for å trygge freden i riket. Arne Odd Johnsen tegner her et overbevisende bilde av den historiske striden mellom erkestolen og kong Sverre, og slår, får man håpe, definitivt en pel gjennom legenden om nasjonalhelten kong Sverre som med støtte i rikets lov talte Roma midt imot. Den annen part — Kirken — kommer nemlig her for alvor til orde, og det i en bred fremstilling av emnet. At Sverre har vært en glimrende organisator og på mange felter en fremsynt statsmann behøver vel ikke nektes, men at han for å legitimere og hevde sin egen stilling måtte gjøre seg til

Nidaros erkebispestol

Gunnes, O.P.

Nidaros erkebispestol og bispesete 1153—1953. Forlag Land og Kirke. Oslo 1955.

Hellige biskoper, detalj fra alterskap i Måsøy kirke Finnmark.

talsmann for et syn på tronfølgen som var håpløst passé, og et syn på kirkens forhold til kongemakten som fullstendig ville ha kneblet den og gjort den uskikket til sin gjerning, kan det heller ikke være tvil om. Selv erkebisp Eirik Ivarsson blir av Johnsen ydet full rettferdighet. Mens ennå Koht i sin Sverre-biografi legger skylden for den bitre striden i 1190-årene vesentlig på erkebiskopen, hevder Johnsen at Eirik «ikke var en steil og lite smidig natur når han selv ble møtt med rettferd og redelighet fra kongens side».

Og samtidig med at den politiske kampen under erkestolens første femti år blir utførlig behandlet, får dr. Johnsen også anledning til å komme inn på de mangfoldige ansatser til en åndelig blomstring på norsk jord som forskningen etterhvert tegner klarere for oss, under denne perioden. Tiden 1150—1250 betydde jo for hele Europa en voldsom åndelig ekspansjonsperiode, en åndelig renessanse. Og at Norge ikke stod fremmed for denne har dr. Johnsen, med sine arbeider omkring St. Victor-klostret og kannikebevegelsen, selv vært med til å gjøre klart. Det er nå klostergrunnleggelsene for alvor skyter fart i Norge og sammen med bispesetene skaper grobunn for et norsk kristent åndsliv. De regelbundne kannikene er drivkraften i storparten av denne perioden, inntil tiggerordnede begynner å overta. Kildene er for fattige til at vi for alvor kan danne oss et bilde av deres innflytelse, men Arne Odd Johnsen prøver iallfal å skissere den opp. Samtidig understreker han også det sivilisatoriske verk som kirken gjennom sin kristenrett var med til å utføre.

Lektor Charles Joys er betrodd behandlingen av de neste to hundre årene (1253—1450). Også han har fått anledning til å utføre en god del nybrottsarbeid, spesielt hva den kirkelige administrasjon angår. Særlig interesse knytter det seg imidlertid til Joys' fremstilling av sættargjerden i Tunsberg (1277). Mot Jens Arup Seips sterkt kirkefiendtlige syn prøver han å vise at så langt fra å «drive kong Magnus fra innrømmelse til innrømmelse», har tvertimot erkebiskop Jon Raude firet på vesentlige punkter. Ellers er det ikke alltid så lett å få tak i de store linjer i Joys' fremstilling; med et så stort tidsrom som 200 år til behandling, ville det kanskje vært mulig å stille enkeltbegivenhetene inn i et større perspektiv. I løpet av det 14. århundre kom det innbyrdes forhold mellom konge, biskop og pave i de fleste land inn på et nytt spor, og Lars Hamre, som behandler tiden 1450—1522, forsøker å trekke opp en europeisk bakgrunn for sitt emne. Likevel må det vel sies at nettopp for den tiden han behandler står den norske kirke meget uavhengig av kongen, i motsetning til hva som var tilfellet bl. a. i Danmark; og noe spill mellom konge og pave på tvers av den innfødte geistlighet kan knapt spores når det gjelder erkebispevalg.

Magister Bernt Lange har som verkets billedredaktør funnet fram meget interessant og tildels ennå ikke offentliggjort materiale. Og det er ikke hans skyld at ikke illustrasjonene har noen klangbunn i teksten. Verkets redaksjonskomité har nok hatt en følelse av at en fremstilling av den rent politiske historie ikke var nok. Den har da betrodd professor Ivar Seierstad å skrive et kapittel om Olavsyndyrkelsen i Nidaros, universitetsstipendiat Helge Fæhn et om gudstjenestelivet i Nidaros domkirke, og pastor Agnar Sandvik et om den gregorianske sang. Men dermed er jo ikke alt sagt om åndslivet i Norge i middelalderen. Hva enten vi betrakter erkebispestolen som eksponent for hele det kirkelige liv i Norge eller vi begrenser jubileet til å gjelde selve Nidaros stift, så må vi i alle tilfelle være klar over at vi har å gjøre med en institusjon hvis innflytelse på folkets liv gjennom fire hundre år har vært meget vidtrekkende. Det kunne selvfølgelig ikke her bli tale om å skrive en ny kulturhistorie, men ikke desto mindre kan man ikke skrive erkestolens historie uten å la det komme klart fram at det her dreier seg om en av våre aller viktigste kontakter med det øvrige Europa. Men om veien fra 1100-tallets franske og engelske kultursentra til 1400-tallets Rostocker universitet og Lübecker kunsthåndverkere får vi i dette verket intet å vite.

Arne Odd Johnsen er en del inne på det sivilisatoriske arbeid som kirken utførte i Norge omkring 1200. Siden blir det bare til noen spredte opplysninger om provinsialsynoder og kirkelige forordninger av forskjellig slag, men intet forsøk på en samlet fremstilling av det indre kirkelige liv. Charles Joys synes å finne erkebiskop Jons økonomiske fordringer urimelige. Det ville kanskje vært interessant å få en vurdering av erkestolens økonomiske forhold. Etter 1200 får vi lite eller ingenting høre om klostrene — det være seg i erkestiftet eller landet forøvrig — om kirkebygging og vedlikehold av kirker, om oppgang eller nedgang i folkets moralske standard, om sogneprestenes og ordensgeistlighetens liv og levnet — enda en korrigerende av Edvard Bulls «Folk og kirke i middelalderen» både er mulig og ville vært på sin plass her. Her står ingenting om folkelige devosjoner eller nye religiøse synsmåter — ingenting om tiggerordnede, og hva de representerte, en hentydning i forbifarten bare

Den heilage Antonius av Padua

Til minnedagen 13. juni

Ved Wollert Hallvard Keilhau

Han var fødd i Lisboa i 1195, vart fransiskanarmunk i 1221 og tok Antonius-namnet etter den store einbuen. Klostret gav han lov til å fara til Afrika og freista omvenda heidningar der; men skuta han var med, stranda på Sicilia, der Antonius då laut gå i land. Så gav han seg på veg til klostret Assisi. Han fór frå by til by, frå det eine stellet til det andre, og preika evan-

til de nye åndsstrømningar som birgittinerne stod for mot slutten av epoken. Ikke et ord om katedralskolen i erkestiftet. Katalogen over Erik Valkendorfs bibliotek er nevnt en passant — men ingenting forlyder om hva man kunne slutte på grunnlag av den, Hamre har her bare noen generelle bemerkninger om «menn som gir plass for nyere kulturstrømninger». Charles Joys har for tidsrommet 1253—1280 på grunn av tidsnød måttet konsentrere sin oppmerksomhet om sættargjerden i Tunsberg, det er ikke hans skyld, men det betyr altså at vi ingenting får vite om en kulturpersonlighet som erkebiskop Einar Gunnarsson, som man nå gjetter på som forfatter av et av vår middelalderlitteraturs ypperste verker — Kongespeilet.

Helge Fæhn og Agnar Sandvik har hver sin utmerkede avhandling om ytterst begrensede emner (gudstjenestelivet og sangen) og trekker på det faglige plan maksimum ut av sitt magre stoff. Fæhns oppgave har til og med gitt støtet til et selvstendig forskerarbeid, tidligere omtalt her i St. Olav (Fire norske messeordninger fra middelalderen). Men begge to virker imidlertid svært bundet av sitt stoff, kanskje fordi det ikke er dem klart hvem de skriver for. De faller på sett og vis begge to mellom to stoler: De bruker meget plass til en generell gjennomgåelse av emnet, på ting som er velkjente for spesialisten og som på den annen side i den fagpregede form de har fått, heller ikke sier den alminnelige leser noe større. Men her er det kanskje redaksjonen som fra først av ikke har hatt tilstrekkelig klart for seg hvem verket ønsker å henvende seg til. At det kulturhistoriske stoff som kunne og burde være trukket inn, ikke er blitt det, har man også en mistanke om skyldes ikke så meget de angjeldende forfattere som manglende direktiver fra redaksjonens side.

Summa summarum er det da med stor takknemlighet vi hilser «Nidaros erkebispestol» velkommen, som et kirkehistorisk verk av betydelig interesse, og et viktig bidrag til en rettferdigere vurdering av den katolske kirkes rolle i norsk historie. Dessverre er den først og fremst tilgjengelig for folk med spesielle historiske kunnskaper. Mindre av format, men med vekten lagt mer på åndsverdiene og mindre på politikken, ville kanskje dens verdi blitt enda større. Iallfall ville den da hatt adresse til et atskillig bredere publikum. Men som det er, er vi mer enn fornøyd.

Erik Gunnes.

geliet. Mange tusen omvende seg, då dei hørde røysta hans.

Mange under verka han med preikene sine; for Gud gav denne mannen makt til å både lækja sjuke og vekkja opp daude.

Då han kjende på seg at makta traud, drog han seg attende i einsemda og budde seg på å døy. Han slokna i 1231.

I 1223 eller 1224 kom han til Montpellier. Det er fortalt at han der heldt foredrag om David-salmane, og at han hadde for vane å gjera oppteinkingar på eit manuskript, som dermed smått om senn vart til ein verdfull kommentar. Ein novise, som kjende seg sterkt freista til å gå ut or ordenen, tok den avgjerda at han ville røma; men fyrst ville han stela boka hans Antonius og selja ho. Novisen var pengelaus, må vita. Så rømle han. Antonius oppmoda munkane i klostret til å beda inderleg til Gud om at både novisen og boka han hadde teki med seg, skulle koma attende. Dagen etter fauk døra til cella hans opp, — der stod novisen skjelvande og gråtande. Han la manuskriptet for føtene på Antonius, tagg om tilgjeving og bad Antonius gå i forbøn for han, så han kunne verta oppteiken i ordenen att. Han fortalte at han på flukta var komen til ei elv der vatnet stod så høgt at han korkje kunne finna bru eller vad. Då kom djevelen til han og baud seg til å bera han over, dersom han ville gjeva honom det manuskriptet han bar på. Novisen sa fyrst ja; men synet av djevelen hadde gjort han så redd at han ikkje torde taka imot tilbodet. Han slo snøgt kross for seg, snudde og drog attende til Montpellier. No skjøna han kor stor misgjerning det var han hadde gjort, og fekk ikkje fred, før han hadde gjevi den stolne boka attende og bedi om tilgjeving.

I Berry preika Antonius mot albigensarane og fekk mange av dei til å gå inn att i Den katolske kyrkja. Men endå Antonius la ein av dei den katolske trua på hjarta, nekta mannen å gå med på at Kristi lekam i sanning var til stades i form av brød og vin, kvar gong ein kristen gjekk til altars. Mannen ville ikkje tru at sakramentet var eit sant sakrament; for han kunne ikkje sjå nokon mun på det som vart frambori. Då spurde Antonius han om han ville tru, dersom muldyret hans la seg på kne og tilbad Kristi lekam. Mannen svara at han i to dagar ikkje ville gjeva dyret mat; og tredje dagen ville han så føra dyret til torget. Der ville han bjoda det eit mål havre, medan Antonius var til stades med sakramentet i eit skrin. «Så sant det svoltne dyret vrakar havren og gjer knefall for Kristi lekam, skal eg med hjarta og munn stadfesta at sakramentet er eit sant sakrament.» Antonius gjekk med på det, men la attåt, at om dyret ikkje tilbad, hadde det ikkje noko med sanninga å gjera. Det kom heller av di at han — Antonius — var ein syndar.

Tredje dagen tok då mannen muldyret og førde det

til torget. Folk sankast; og midt i flokken stod Antonius, vyrdsamt berande på det hellige sakramentet. Tvilaren stod ikkje langt ifrå han med havren. Dyret vart slept laus, så det kunne gå kva veg det ville. Stilt gjekk det bort til Kristi lekam, bøygde vyrdsamt kne for Antonius og vart liggjande på kne, til Antonius gav det lov til å reisa seg.

Det var skirtorsdagskvelden i året 1226. Antonius preika om evangeliet for dagen i den vesle kyrkja i Saint-Pierre-du-Queyroix; og ingen tvil fekk blanda seg inn. Folk slukte alt han sa. Med eitt kom han til å hugsa at han skulle vera med på korbøna i klostret sitt, men hadde gløymt å få ein annan til å gjera det for seg. No var det for seint. Kyrkja låg ei ti minuttsgonge frå klostret; og han kunne ikkje stiga ned frå preikestolen heller. Det som no hende, var det mange hundre augnevitne til. Antonius drog hetta over hovudet, som han skulle ville skyla andletet, og tagde i nokre minutt. I det same såg dei andre munkane i klostret at han steig ned frå korstolen, las det han skulle lesa, og gjekk ned att på plassen sin; men med eitt vart han så borte. Medan lyden i den digre kyrkja sat og undra seg, stod mannen på preikestolen der oppreist att, skauv hetta tilbake på hovudet og heldt fram med preika.

Den gáva å skilja mellom ljosens og mørkheims ånder hadde Antonius fått i rikt mål. — Broder Peter heitte ein novise, nyst oppteken i klostret i Limoges. Han kjende seg så hardt freista til å gå ut or ordenen sin at han rådde seg til å røma i løynd. Eit «indre ljøs» gjorde Antonius vis med det. Han sende så ein dag bod på novisen. Fyrst gjorde han den unge mannen eit par spørsmål. Så opna han munnen hans med hendene sine, pusta inn i den munnen og sa: «Tak imot Heilaganden!» Frå den stunda, og så lenge han levde, var broder Peter ihuga munk. Aldri meir hadde han kjent seg freista på den måten, sa han. — Slikt kunne ikkje haldast løynt.

I Saint-Julien var det slik ei tilstrøyming til kyrkja, når Antonius preika, at det laut reisast ein preikestol av tre utanfor kyrkja. Før han opna talen, sa Antonius høgt: «Eg veit at Satan kjem til å freista gjera dykk vondt, medan eg preikar. Men ver ikkje redde! Han skal ikkje få koma nær nokon av dykk.» Straks etterpå ramla preikestolen; men ingen kom noko til. Då folk skjøna at den vedunderlege munken jamvel var profet, steig vyrdnaden dei hadde for han, til age.

I det store benediktinarklostret i Solignac, mellom Limoges og Brive, vart Antonius sjuk og fekk god røkt på sjukehuset der. Munken som passa han, hadde lenge vori ute for dei fælaste freistingar. Dette forstod Antonius «gjennom openberring». Ein dag dei to var åleine, tala den sjuke mannen med stor kjærleik til munken, fortalde han om det han hadde fått føre seg, og bad han taka på seg den klednaden han sjølv hadde bori. Og «snautt hadde klednaden åt broder Antonius komi

nær kroppen åt munken som var freista, då var sjela hans lækt.»

Antonius er, vert det sagt, den som grunnla klostret i Brive. Der hende det ein dag, då dei var mesta matlause, at Antonius gjorde av bod til eit kvende om å gjeva dei nokre urter frå hagen sin. Ho bad hushjelpa gå ut og sank ei korg med urter. Gjenta nekta fyrst, — ho sa det var uråd å koma ut i hagen i slikt fælt regnvær. Men matmor hennar naudbad ho om å gjera det, så ho sistpå gav etter og sank ei svær korg med gulrøter, lauk og kål. Endå så stygt det regnde, sprang gjenta med korga til klostret og fekk takk for velgjort. Då ho kom attende, var både kledda og håret hennar like turre.

Den heilage mannen hadde for vane å meditera i det vesle kapellet om kvelden, — han heldt gjerne på til midnatt. Ein kveld det var fullmåne, kom dei andre munkane og ropte han ut frå koren. Dei ville syna han, at på ein åker tett ved — det var ein av grannane som åtte åkeren — dreiv nokre karar og bala med å draga det bryddande kornet opp og trakka på det. Då sa Antonius: «Bry dykk ikkje om *det*, brør! Haldt fram med bønene dykkar, — det er berre sjelefienden som er lur og freistar skipla nattefreden for dykk og å få dykk til å slutta med å beda. De kan vera trygge for at ingen skade kjem til å råka velgjeraren vår.» — Det gjekk som han spådde; for neste dags morgon stod åkeren like fin.

I Arles i Provence hadde munkane eit kloster. Antonius preika for dei og tala om det som stod over Kristi kross: «Jesus Nazarenus Rex Iudaeorum». Ein munk, skulle verta, broder Monaldo, såg opp med eitt, og fekk over dørgapet auga på Frans av Assisi; dei gjennomstungne hendene rette han velsignande ut. Såleis «vitna Frans for Antonius, for honom, som så inderleg hadde ynskt, og endå ynskte, å få døy på ein kross».

Det siste underet vi veit om at Antonius gjorde, gjekk for seg i ein liten, provencalsk landsby på vegen til Marseille. Han hadde fått spurt at Frans frå Assisi hadde slokna, og skunda seg no til Italia. Antonius og den han var i fylgje med, hadde trøytna; og ei fattig kone hadde bedi dei til gjester. Ho smatt ned i kjellaren, skulle tappa ei kanna med vin. Kona var så oppskaka og så glad at ho gløymde å setja tappen i, så vinen gjekk til spilles. At ho hadde vori så slurvut, visste ho ikkje sjølv av; difor sette ho kanna med glasa og den maten ho hadde, på bordet for dei to gjestene. Den andre mannen, han som ikkje var Antonius, lyfte glaset sitt og kom til å setja det så hardt ned på bordet at det rauk sund. Vertinna sa ingenting, men drog ned i kjellaren att. Då ho såg vinen som hadde fløymt utover golvet, og det tome fatet, gret ho og sprang opp trappa. Antonius tykte stor synd i henne, slo hendene for andletet og lutte seg over bordet. Kona var

UTLANDET:

VATIKANET

En tale av pave Pius XII: «Kroppen og sjelen.»

I anledning åpningen av pater Pios hospital, omtalt i en notis lenger ned i denne spalten, hadde spesialister i hjertesykdommer kommet sammen til noen dagers studieopphold i Roma.

spent på kva som no ville henda. Då Antonius var mesta ferdig med bøna si, kom glaset, som stod på den eine sida av bordet, og la seg på foten, som stod på den andre sida. Kona vart opp i under. Ho riste hardt på glaset; men det var heilt! Då ho for andre gongen kom ned i kjellaren, fann ho der eit fat, fylt opp til randa med «perlande og bublande vin».

Nokre kristne som ikkje var katolikkar — dei var av det slaget som alltid nyttar bibelord til å fremja sine egne føremål — baud Antonius til gjest og sette forgifta mat fram for han. Gud openberra sviket for Antonius; og han let vertane sine vita at han visste det. Dei svara at dei var spente på å få gjera ein freistnad. «Står det ikkje i evangeliet», sa dei: «Et det dei set fram!» Og står det ikkje òg: «Om du drikk noko som det er gift i, så skal det ikkje skada deg.» Då slo Antonius truskyldig kross for seg og sa: «Dette èt eg, ikkje for å freista Gud, men for å syna kor vyrk eg er for sjelene og for trua på evangeliet.» — Løna han fekk, var den at vertane omvende seg.

Ikring år 1292 fortalde ein utgamal mann at han hadde kjent den heilage Antonius. «Eg var røvar,» sa han. «Eg hørde til ein flokk på tolv røvarar. Vi heldt oss i skogen og plyndra ferdafolk. Då vi hadde høyrte gjeti kor god Antonius var til å preika, tok vi den avgjerda at vi ville kledda oss ut alle tolv og — på ein dag vi hadde komi til liks om — gå og høyra han preika; for vi kunne ikkje få oss til å tru alt som vart sagt. Dei jamførde Antonius med ein logande kyndel og sa han var ein ny Elias. Så drog vi av stad, ein dag han skulle preika; og ikkje før hadde vi høyrte dei brennande orda hans, så kjende vi samvitsagg og trega syndene våre. Då Antonius hadde høyrte skriftemåla våre — vi skrifty ein for ein —, la han på oss ei høveleg bot og forbaud oss å gå attende til livet i synd. Den som gav avkall på synda, lova han evig liv. Den som ikkje gjorde det, lova han evig lidning. «Nokre av oss», la gubben til «børja på syndelivet att; og dei fekk snart ein gruveleg daude; men dei som vart verande trufaste, slokna med Guds fred i hjarto. På meg la den heilage mannen den bota at eg tolv gonger skulle gjera valferd til apostelgravene. No er eg på veg til Roma for tolvte gongen.»

De ble mottatt av pave Pius XII, som understreket den nye stiftelses store betydning. «Den er resultatet av en edel intuisjon, av et ideal som har modnet gjennom lengere tid gjennom kontakten med mange forskjellige og grufulle former for fysisk og åndelig lidelse.

De som er kalt til å pleie sjeler og legemer kan straks måle i hvor høy grad den fysiske smerte anferker mennesket i sin helhet inntil det innerste av dets moralske vesen. Den legevitsenskap som vil være virkelig human, bør omfatte hele den menneskelige person, kropp og sjel. Derfor behøves det hjelpemidler som forlenger legens arbeid og avslutter det. Det er dette som har funnet sin virkeliggjørelse i San Giovanni Rotondo, et storslagent foretagende, et av de best utrustede hospitaler i Italia,» sa pave Pius.

Han kom videre inn på den store rolle som et likevektig liv spiller for hjertesykdommene, et rimelig forhold mellom arbeid og hvile, mellom intellektuell virksomhet og fysisk avspenning, ernæring, følelsesmessige reaksjoner...

Man kan ikke forbigå betydningen av «den indre sjelelige fred når den er stemt overens med de moralske og åndelige behov.» På en spesialitets begrensede område reflekteres alle sider av den menneskelige natur.

Den forståelse for både livet og døden som vi får gjennom troen, setter oss i stand til å akseptere lidelser og død; og de som skal hjelpe de syke får der igjennom en virkningsfull støtte i sitt arbeid.

Blant spesialistene var president Eisenhowers personlige lege, professor White. I en rapport om hjertesykdommer fremhevet han at disse sykdommer som er så alminnelige i våre dager, også har moralske og åndelige årsaker. Mange mennesker forsømmer bønner som er en kilde til sinnsro og fred.

FRANKRIKE

15 000 studenter på veiene til Chartres.

Studentenes tradisjonelle pilegrimsferd til katedralen i Chartres i pinsen fant sted også i år. Studentene gikk tre forskjellige veier til Chartres, og var delt i tre grupper etter de fakulteter og høyskoler de var innskrevet ved. En del utenlandske grupper sluttet seg til studentene fra Paris.

Da de ankom til katedralen 2. pinsedag, ble det lest to messer etter hverandre. Kardinal Feltin talte ved begge messene.

Katolsk encyklopedi.

En ny katolsk encyklopedi skal utgis i Paris. Den er planlagt i stor målestokk, noe i likhet med det 19. århundres «Biographie universelle». Det vil bli ca. 150 bind, men hvert bind er ikke stort. Utsendelsen vil strekke seg over nesten 7 år, og være avsluttet i 1962. Inntil da vil det komme to bind i måneden.

Hovedredaktør er forfatteren Daniel Rops. Han har allerede avsluttet det første bind som er om Bibelen. Wladimir d'Ormesson, Frankrikes ambassadør ved Vatikanet, blir den ansvarlige for bindet om pavedømmet, og kardinal Grente, biskop av Le Mans, er et av de medlemmer av hierarkiet som deltar i utarbeidelsen.

Verket kommer på forlaget Arthème Fayard.

Er det umoralsk å være en dårlig sjåfør?

Hvert år dør ca. 6 000 mennesker i Frankrike som følge av trafikkulykker. Tre fjerdedeler av ulykkene har ikke tek-

Oslobarnas feriekoloni

Som hvert år vil det også i sommer bli livlig på «Persbråten». Barnas feriekoloni er allerede fulltegnet og det vil bli over 50 barn som skal bli med og ha en deilig sommer på Hadeland.

Men siden vi ikke kan utrette stort uten det økonomiske grunnlag, vil vi be våre trossfeller om et bidrag til driften av feriekolonien. Inntil nå har vi greidd utgiftene takket være de manges velvilje som har støttet feriekolonien. Vi håper at så også vil skje i år. Vi tar imot hvert bidrag med stor takk.

For Oslo Katolske Menighetspleie

F. J. Fishedick.

niske, men moralske årsaker: uoppmerksomhet, drukkenskap, trettehet, uforsiktighet, overtredelse av kjørereglene.

Er uoppmerksomhet under bilkjøring en moralsk forseelse? Den franske avisen L'Express har spurt mgr. Rodhain, som svarer:

«La oss forestille oss et opptog bestående av alle de ofre som kunne ha vært spart for slike ulykker. Tilskuerne ville nok bli forferdet over å oppdage at de ansvarlige for slike massakrer ikke er regulære banditter, men kanskje en ansatt sakfører, en elskverdig nabo, en aktverdig forretningsdrivende...»

Aldri hører vi prester våre skriftebarn si som så i skriftestolen: «Fader, jeg anklager meg selv for å ha syndet mot min neste og min familie ved å ha overdrevet hastigheten under kjøring, ved å ha tatt rattet etter et måltid med alkohol.»

Det 5. bud forbyr meg å forgripe meg på min nestes liv. Hvis jeg kjører med en fart på 130 km i timen gjennom en landsby, hvis min vogn har dårlige bremses, begår jeg en like farlig synd som ved å medvirke til en urettferdig handling.

Det ville være ønskelig at det kapittel i katekismen som omhandler nestekjærligheten var mer omfattende enn de tre spørsmål som det gjerne er redusert til. Hvorfor ikke under-vise barna om kjørereglene? «Du skal ikke slå ihjel» betyr ikke bare «du skal ikke ta et gevær og skyte et menneske», men også «hvis du er byggmester bør du konstruere solide hus. Hvis du er ingeniør ved en flyfabrikk må du ikke be-regne galt. Og hvis du kjører bil, må du overholde kjø-re-reglene.»

Kirken — og alle som har med oppdragelse å gjøre — burde gjøre den store mengde av mennesker oppmerksom på dette område, hvor det moderne menneske har så stort moralsk ansvar.»

Parlamentarikere ber Tito vise respekt for religionsfriheten.

Deputererte og senatorer tilhørende det politiske parti «Mouvement Republicain Populaire» (republikanske folkebevegelse), sendte følgende brev til marsjal Tito under hans besøk i Frankrike:

«De er Frankrikes gjest for noen dager, og vi vil ikke unnlate å hilse Dem som overhode for et stort folk, forenet med vårt land gjennom et århundrelangt vennskap og en ærefull fortid.

Da vi er nasjonens representanter, anser vi det ikke desto mindre som en plikt å gi uttrykk for den misstemning som tydelig lot seg merke ved Deres ankomst. Erindringen om kardinal Stepinacs fengsling og prosess, og alle de andre angrep som er gjort mot den individuelle frihet i Jugoslavia, er stadig levende i alles bevissthet. De fleste franskmenn føler seg såret i sine kristne følelser ved det de betrakter som brudd på samvittighetsfriheten, og alle er dypt bekymret ved tanken på at Deres land fortsetter å være et av de land i Europa hvor forfølgelsene ikke minsker, og hvor den menneskelige persons helligste rettigheter er minst respektert.

Hvis Deres reise — disse omstendigheter tatt i betraktning — ikke er en anledning til å la oss få vite klart og tydelig at De heretter vil garantere friheten for Deres landsmenn, kan vi ikke se hvordan det kan opprettes gyldige forbindelser mellom to land som ikke har de samme begreper hverken om menneskets verdighet eller de individuelle verdier. Frankrike er for fast knyttet til prinsippene om menneskerettighetene, det gjelder tankefriheten og friheten helt enkelt, til at det kan akseptere et tillitsfullt samarbeide med et regime som ikke vil kjennes ved disse prinsipper og overtrer dem med overlegg.

Vi håper herr Marsjal, at De i løpet av Deres opphold vil fjerne den misstemning som vi her har angitt de sørgelige årsaker til, slik at vi i Dem vil kunne motta en venn av Frankrike, av friheten og freden.»

Brevet er undertegnet av bl. a. Pierre-Henri Teitgen, Pfimlin, Maurice Schumann, Simonnet, Gosset, Trelli, M.me Cardot, Motais de Narbonne.

BØNNENS APOSTOLAT

JUNI: Fremgang for Jesu Hjerter andakten. — Flere prestekall i India og Indonesia.

Meninger om Françoise Sagans bøker.

Den meget unge franske forfatterinnen Françoise Sagan ble med ett slag berømt for sin første bok «Bonjour tristesse. Oversatt til norsk heter den «Vel møtt, vemod.»

Nå har hun skrevet en bok til, og selv om kritikken har vært middels, vekker den oppsikt. En fransk journalist, Marcelle Auclair, har i ukebladet Marie-Claire stilt spørsmålet: Ligner de unge pikene på Françoise Sagan? Hun tilføyer: Jeg har sett henne og talt med henne. Jeg svarer: nei. Her er litt av intervjuet:

— En sjel, hva skal man med det?

Da jeg så sa henne at det som særlig overrasket meg i hennes bøker var den totale mangel på indre liv, lot hun ikke til å forstå og sa endelig: «Jeg finner ikke noe å si.» Og virkelig, hun har intet ordforråd når det gjelder å uttrykke noe annet enn de øyeblikkelige sanseintrykk.

— Tror De på Gud?

— Jeg liker ikke de mennesker som ikke føler noen uro, de som mener de eier sannheten og er runde og fornøyde.

Jeg sier noe om at betydelige hendelser ofte kan være av åndelig art, men hun forstår ikke. At en Johannes av Korset for eks. skulle være rund og fornøyet, forekommer meg nok så pussig....

Françoise Sagan er ikke kommunist, hun er anarkist, nihilist. Hun sender på sin måte ut bomber av papir som gjør det de kan for å forværrer brystfeldigheten i vårt samfunn og den avsky hun føler for seg selv. Det er resultatet av en «borgerlig» oppdragelse i dårligst forstand.

Marcelle Auclair fortsetter:

Hun uttrykker bare seg selv. En enquête blant en del piker og gutter viser at de nekter å gjenkjenne seg selv i henne. Françoise Sagans onde er ikke tidens onde. Og desto bedre.

En annen kritiker definerer hennes syn på livet og kjærligheten slik:

«Det finnes ingen kynisme hos henne. Men det symptom som hennes bøker åpenbarer er bare desto mere foruroligende. For kynismen kan bekjempes, ved å trosse de moralske forpliktelse erkjenner den da disses eksistens. Françoise Sagan utfordrer ingen, hun later til å tro at hun heller ikke kan sjokkere. Men vet hennes heltinner at deres oppførsel er skamløs? Sannheten er at de overskrider visse grenser uten engang å se dem. Vi snakker ikke om bluferdighet, men om moralsk sans....

... Muligens tror hun at hun har nådd grensen for den menneskelige erfaring? Ikke desto mindre har hun flere elementære småting å lære. For eks. at menneskeheten strekker seg ut over Latinerkvarteret....»

HELLAS

Protest mot deportasjonen av biskop Makarios.

Det katolske hierarki i Hellas har sluttet seg til protestene mot deporteringen av den ortodokse erkebiskop Makarios av Kypros, og betegner den som en «skjendig handling».

ITALIA

Den kommende liturgiske konferanse.

Følgende talere er anmeldt til den internasjonale liturgiske konferanse som skal holdes i Assisi i september i år: Apnings-hilsenen blir av kardinal Cicognani, Rituskongregasjonens prefekt. Kardinal Gerlier, erkebiskop av Lyon, vil tale om to — sproglige ritualer, kardinal Lercaro, erkebiskop av Bologna, om reformen av breviaret, og andre talere er biskopene av Mainz og Berlin. Den 22. september, umiddelbart etter konferansen, kommer deltagerne til å reise til Roma for å bli mottatt av pave Pius XII.

Pater Pios strålende tiltak.

Den 5. mai ble et meget stort og tipp topp moderne sykehus åpnet i Mellom-Italia. Det kalles «huset til hjelp for lidende», har plass til 500 patienter, og er et resultat av privat godgjørenhet. Den kjente kapucinerpater Pio de Pietralcina fikk idéen til det i 1940, og gavene begynte å strømme inn fra store og små, i Italia og utlandet. De fleste kjente pater Pio, og ville vise sin takknemlighet på denne måten for hans uendelige godhet. Initiativet er særlig beundringsverdig fordi den del av Italia hvor sykehuset er plassert er underutviklet økonomisk, sosialt og hygienisk, og en mengde landsbyer omkring mangler ethvert helsevesen.

Huset til hjelp for lidende — som pater Pio har kalt det — er altså også et takknemlighetens og barmhjertighetens hus. Over inngangen finner man denne fransiskske invit: «Vær lovet Herre, for vår søster barmhjertigheten!»

Pater Pio leste messen foran sykehusets inngang ved åpningshøytideligheten. 15 000 personer deltok i messen, og 10 prester delte ut kommunionen.

Etterpå var det anledning til å bese sykehuset. Kardinal Lercaro som var en av talerne, sa at ord var nesten overflødig når man så dette enorme byggverk. Pater Pio sa bare noen få setninger. Han ga æren til «den guddommelige barmhjertighet som ikke kjenner til landegrensene», og appellerte til de troendes gavmildhet: Måtte barmhjertigheten fortsette det verk den har påbegynt! Han tilføyet at han ville be uopphørlig for de syke som kommer til dette hus. Etter å ha sagt farvel til de assisterende, vendte han tilbake til sin fattige celle i klosteret Santa Maria delle Grazie, ved siden av sykehuset. Denne celle er gjennom hans bønner og bønnøvelser blitt et av Italias åndelige sentre.

SVEITS

Internasjonal folkevandringskongress i Italia i 1957.

Den internasjonale katolske kommisjon for folkevandringer (CICM) i Genève har nettopp offentliggjort planer for en

tredje «internasjonal folkevandringskongress» som skal holdes i Italia i september 1957.

Denne kongress skal studere i hvilken grad de internasjonale folkevandringer kan eliminere det demografiske trykk i de deler av verden hvor livsfornødenhetene er utilstrekkelige for behovene til en hurtig voksende befolkning. Kongressen skal spesielt befatte seg med de land hvor dette problem er aktuelt, det østlige Asia, Syd-Europa og Latin-Amerika.

UNGARN

Mgr. Grösz får overta sitt embede igjen.

Den 11. mai bekjentgjorde radioen i Budapest at den ungarske regjering hadde besluttet å sette mgr. Grösz på frifot. De ungarske biskoper har vært samlet til en konferanse for å bestemme hvem som skulle bli mgr. Czapiks etterfølger, og de tok da skritt for å få løslatt mgr. Grösz.

Budapest radio skal ha erklært at biskopene hadde besluttet enstemmig at «den enkleste løsning ville være å oppnå amnesti for mgr. Grösz, så han kunne gjeninnsettes som overhode for biskopene.»

FREDRIKSTAD	
<p>S. Larsen & Co. Møbelforretning Nygårdsgaten - Fredrikstad Telefon 2265</p>	<p>KNUT CHRISTIANSEN Spesialforretning i Radio og Båndopptakere Farmannsgt. 1-3 - Tlf. 6464</p>
<p>CHR. HANNESTAD Handelsgartnerier - Fredrikstad Vi leverer til blomsterforretninger landet over Spør etter Hannestads blomster hos Deres leverandør neste gang</p>	<p>FREDRIKSTAD BLIK- & METALVAREFABRIK Andresen & Müller Mek. Verksted - Blikkemballasje og metallvarer av enhver slags - Jernfat i alle størrelser og for ethvert øyemed - Isenkramartikler - Elektrisk og Autogensveisning - Stanseartikler.</p>
<p>Engeset & Larsen MANUFAKTUR - EN GROS - EN DETALJ FREDRIKSTAD</p>	
<p>Hermetikk- og pølsefabrikk - Røkeri Salteri - Fryseri 1600 m³ - Kjølelagere Stabburet GUNNAR NILSEN FREDRIKSTAD</p>	<p>ALF SVENDSEN Alt i kolonial Tlf. 2167 Farmannsgt. 1-3</p>
<p>FREDRIKSTAD BYGNINGS-ARTIKKELFORRETNING Byggevarer - Jernvarer Malerverer Centralbord 3945</p>	<p>KÅRE KRISTIANSEN Olaves Hansen & Sønn Eff. Fiskeforretning Telefon 3190</p>
<p>AUGUST HANSEN Murmester & Entreprenørforretning Telefon 1359</p>	<p>KLEMET JOHANSEN Fredrikstad Begravelsesbyrå Farmannsgt. 10 - Tlf. 3062</p>
<p>BRYNILDSENS FABRIKKER Drops og Mineralvann</p>	<p>FREDRIKSTAD MEIERI</p>
	<p>Østlandsk ELEKTRISK 1/2 Lys - kraft - varme - kjøling Radio</p>
	<p>Bjørnulf FOTO ALT I FOTO OG FILM</p>
	<p>HELENE ANDRESEN Kjøtt- og pølsevarer Fredrikstad Tlf. 2031</p>
	<p>EDVARDESEN & NORHEIM A/S Autorisert Installatør Radio og Elektrisk utstyr Tlf. 1220 - Fredrikstad</p>

Den normale løsning ville vært å gi denne myndighet tilbake til ham som har retten til den: Kardinal Mindszenty. Fremtiden vil vise hva som egentlig ligger bak denne begivenhet, skriver avisen «La Croix».

Mgr. Grösz overtok ledelsen etter at kardinal Mindszenty ble dømt i mars 1949. Den ungarske regjering øvet da et konstant press, og det hersket en terrorstemning som følge av massearrestasjonene innen de religiøse ordener. Mgr. Grösz fikk sluttet en overenskomst med regjeringen, men som i andre kommuniststyrte land, benyttet den overenskomsten til å få Kirken redusert til det som passet de verdslige styre-

makter. Mgr. Grösz ga ikke etter. Den 18. mai 1951 ble han arrestert, og dømt til 16 års tvangsarbeide. Han slapp ut av fengslet i oktober 1955 etter mgr. Czapiks mellomkomst, og har siden da bodd i et bevoktet hus.

Wiens nye erkebiskop.

Pave Pius XII har utnevnt dr. Franz König til erkebiskop av Wien etter avdøde kardinal Innitzer. Dr. König som er 45 år, har hittil vært hjelpebiskop i St. Pölten. Han er kjent som den østerrikske bispekonferanses referent i pressespørsmål.

KRISTIANSAND S.		DRAMMEN	
A. KRUSE SMITH Entreprenørforretning KRISTIANSAND S		DRAMMENS MALERFORRETNING Tlf. 3916 — 3332 Inneh. Asbjørn Gundersen	
DRAMMEN		GUSTAV BÖHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen	
KARL O. JENSEN Kolonial Tlf. 3138			
Drammens Rørleggerforretning A/S Autorisert Rørlegger. Tollbugt. 5. Centralbord 5495		GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikfabrikk Tlf. 4184 DRAMMEN	
En gros	Detalj	<i>Alltid først med det siste...!</i> 	
 Tlf. 1366 - 3260		Grønnsaker og frukt jager sykdom på flukt. FRANTZ HEGG Øvre Torvgt. Tlf. 2462	
 KOLONIALFORRETNING Tlf. 2659		$\frac{1}{8}$ Tyri Fabrikker Drammen TYRILYS leveres i alle størrelser og typer	
PT. PEDERSEN & BERG A/S Farvehandel - Kjemikalier Parfumeri - Spør oss Etabl. 1883 - Tlf. 2185 Drammen		C. H. PEDERSENS EFTF. Bakeri - Konditori - Kafé Haugesgt. 3. Tlf. 2863 Drammen	Trenger De briller så gå til OPTIKER L. ERIKSEN A/S Drammen
H. KOLDERUP N. Storgt. 12 - Bragernes Tlf. 1362 - Privat 3648 Gå til fagmannen når det gjelder møbler		HARALD LYCHE & CO. Bøker - Papir - Toalettsaker Sportsartikler - Leketøy	Drammen Meieri A/L

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRA

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46
Privat 41 64 78 - 69 43 72

Margarin

Dag-Ny

MARGARIN - FABRIKK &

NOENBERG & CO. A.S.

— Margarinfabrikk —

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

**A SPARE ER EN VANE-
SAK, EN VILJESAK, EN
KARAKTERSAK**

«KLAR»

Fåes i banker over hele landet

OBS!
Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi
den tidligere
adresse!

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO³
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.   Telefon 41 01 10.

Jens J. Andersen
OSLO - CENTRALBORD 68 34 00
Beste leverandør av
KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

ØVRE SLOTISGATE 8, OSLO

**BENYTT
DEM AV
VÅRE
ANNONSØRER**

Oppussingen av St. Olavs kirke og bispegården
er utført av
PAY & ØSTRING
Malerfirma

Jac. Aallsgt. 10   Telefon 55 08 97

Als Norsk Frø

Oslo - Stavanger - Bergen - Trondheim

Vi leverer alt
De trenger til Deres hage

WISBECH
ANTIKVILKOR
Majorstua - Oslo
**MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER**

ØKONOM Centralopvarming
Inneh.: Trygve A. Engh
Tlf. 42 51 33 - Oslo
Varme — Ventilasjon — Damp
Varmtvann — Olje — Stoker
Fyring — Kjelerep. — Ettersyr

JOHAN OLSEN & SØNNER

Murmester & Entreprenørforretning

Etablert 1896

Kongensgate 17, Oslo
Telefon 42 99 90

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**